

Literatúra ma oslovila svojou nesmiernou rozmernosťou

říká bratislavský dramaturg Ivan Kováč, ktorý je režisérom záverečného programu, prehličky víťazů 47. ročníku MFP. Pamětník prvních kapitol historie soutěže českých a slovenských recitátorů ve Valašském Meziříčí, se zastavil v naší redakci a my využili jeho přítomnosti k vzpomínkovému rozhovoru.

Jak si vás, Ivane, našla poezie, kdy a čím vás oslovila?

Na strednej priemyselnej škole hutníckej som mal učiteľa matematiky pána Poláka, ktorý bol Čech. Naozaj. Tento pán ma trepezlivým prístupom priviedol k tomu, aby som začal mať rád literatúru vôbec. Tam sa to niekde začalo. Potom som skúsil nejaké literárne súťaže, ako aj recitačné, no a potom už sa to rozběhlo a ani ja som to nedokázal zastaviť. Literatúra ma oslovila svojou nesmiernou rozmernosťou. Vždy sa totiž našla nejaká poézia, alebo próza, ktorá bola šikovnou pomocnicou pri riešení medzných životných situácií. Pre mňa je to zároveň aj útočisko a ta správna „bútľavá vřba“, ktorá skryje rozličné porovy duše.

Vzpomenete si na svou první jevištní realizace poetických textů?

Roku 1971 sme založili vraj už aj trošku legendárne Plastické divadlo, kde sme sa venovali nekonvenčnému javiskovému stvárneniu poetických textov. Na začiatku to bola slovenská poézia a potom sme sa rozběhli aj trošku do sveta a inscenovali sme opusy českých a iných zahraničných autorov... Zaznel tu V. Bozděch, D. Trumbo, T. Growacki, P. O. Hviezdoslav, V. Chlebnikov, J. Buzassy...

Vy už nějaký čas působíte jako dramaturg ART klubu v Kafé Scherz, komorní, nenápadné, ale zajímavé bratislavské scény...

Spolu s básnikom Danielom Hevierom sme to pred štyrmi rokmi roztočili a teraz sa tam každý pondelok stretávajú priatelia literatúry a hudby, ctiteľia múz a vyznávajú sa veľmi úprimne dva tri metre od divákov zo svojej lásky ku kumštu. Za desiatky účinkujúcich môžem spomenúť B. Turzonovovu, M. Lasicu, M. Vášáryovu, P. Lipu, M. Markoviča, I. Radičovu, R. Piška, P. Gregora, Š. Bučka, A. Bartošovu, L. Feldeka etc...

Na Moravském, později Mezinárodním festivalu poezie ve Valašském Meziříčí jste snad každoročním hostem. Máte v paměti ten úplný začátek, svůj první „Moravák“?

V roku 1972 ma na slovenskom divadelnom festivale Scénická žatva v Martine oslovil vtedajší „duch vášho festivalu“ Jirko Potáč. Vyzval ma k slovenskej účasti na MFP. Vtedy nás prišlo súťažiť snáď poltucet zo západoslovenského kraja. Ujalo sa to a rozrástlo na celoslovenskú účasť. Tieto krásne okamihy

bol úžasne charismatický človek a všetci zo Slovenska sme si ho veľmi vážili. Popri ňom boli istotne dva tucty vzdelaných ľudí, ktorí nám veľmi pomohli spoznať českú literatúru a nájsť porozumenie pre interpretáciu vašich textov. Veľmi sme im za to povďační. A svetlú pamiatku si v mojich očiach zachoval

si teda pestujeme odvtedy a sú stále rovnako srdečné, dôkazom čoho je naša permanentná účasť, ktorá rezonuje aj v tomto roku. My zo Slovenska veľmi oceňujeme špecialitu tejto súťaže, číselné hodnotenie, ktoré vymyslel zakladateľ vášho festivalu, pán inžinier Broll.

Jistě vás k Vamezu poutá řada osobních vzpomínek...

Tých je za 40 rokov života toľko, že by to zabralo niekoľko desiatok spravodajov. Takže bude lepšie, aby som nikoho nevyzdvihoval a aby zostali v mojom srdci a mojich spomienkach. Osobne podotknem, že pred jedným klenotníctvom vo Valmeze som požiadala o ruku vtedajšiu recitátorku Dagmar Šelepakovu a „prinútil“ som ju vybrať si snubný prsteň. Aj počas tohto festivalu je vedľa mňa. Aj po 26 rokoch.

Organizačním výborem a širším okruhem spolupracovníků, kteří se na přípravách a realizaci jednotlivých ročníků podíleli, prošla řada osobností, mnozí už nejsou mezi námi. Na koho z nich nikdy nezapomenete?

V prvom rade určite na dlhoročného predsedu poroty pána Vladimíra Justla. To

vá Jiří Deml, dlhoročný šéf MFP.

Za ta dlouhá léta jste si tu v porotě i na „lavičce náhradníků“ odseděl desítky hodin, viděl a slyšel jste stovky recitátorů... Kdo z nich vám nesmazatelně zůstal v paměti?

Nechcem nikomu moc pochlebovať, ale tí recitátori, ktorí sa za posledné desaťročie vyskytujú „v porote“ sú istotne vyhranené osobnosti umeleckého prednesu, ktoré žali za svoje výkony deviatky a desiatky a za nimi je celý rad ďalších. Za všetkých by som spomenul trebárs Silviu Ullmanovu.

Kdo a čím vás výrazně oslovil letos?

Dovolil by som si odpovedať opačne. Bol to pozhnaný ročník, ale mám taký pocit, že aj v prednesoch toho tucta najlepších mohlo viac platiť jednoduché heslo „menej je často krát viac“, to sa týka najmä intenzity hlasitosti, použitia gesta, práce s kostýmom, ako aj dĺžky textov. Sympatická mi bola rezolútnosť prejavu, odvážna dramaturgia, za všetkých autorov spomeniem Ivana Blatného. Tí, ktorí sú držiteľia ocenení sú tí správnymi, podnetní a najzaujímavejší.

Ptal se Karel Prokeš

Zpravodaj MFP kdysi a dnes

Včera se mi do rukou dostaly historické výtisky Zpravodajů Mezinárodního, tehdy ještě Moravského festivalu poezie. Ty Zpravodaje jsou vlastně jakousi stálou informační tradicí, zajímavým dokumentem o přípravách a konání jednotlivých ročníků festivalu.

Postupně se měnil vzhled Zpravodaje, formát i náplň jednotlivých čísel. Z pouze informačního bulletinu se postupně stal časopisek, jenž kromě organizačních informací obsahuje články ze světa poezie a literatury, zprávy ze zákulisí i rozhovory s účinkujícími umělci, návštěvníky a hosty. Tím se účastníci festivalu svým způsobem podílejí na obsahu Zpravodaje a náladě festivalu, a soutěžící se tak zároveň mohou dovědět i něco málo o svých soupeřích. Jde vlastně o předávání zkušeností, pocitů a znalostí nebo dojmů z jiných soutěží, které probíhají na různých místech obou našich republik.

Listoval jsem třeba výtisky z let 1977 a 1978. Inu, mladí přátelé, od té doby uplynulo už mnoho let a hodně se toho změnilo. Mohl jsem se kochat Zpravodaji psanými na stroji a množenými na cyklostylu, z nichž je zřetelně patrná píle a kreativita našich předchůdců. Zpravodaj se ke svým čtenářům dostal na krásném recyklovaném papíře o formátu A4 s originálními kresbami, které doplňují zveřejněné básně a příspěvky. To vše je vloženo do různobarevných složek s vytištěným znakem tehdy ještě Moravského festivalu poezie.

„Takový malý návrat do historie se povedl právě letos, alespoň co se toho formátu týče. Použili jsme po letech zase tu á-čtyřku a ilustrační fotografie ponechali v černobílé verzi. Tak doufejme, že se v dalším roce dočkáme třeba nějakého „retro“ čísla, tisknutého na hezký recyklovaný papír a vzdáme tak hold těm dávným časům,“ věří grafik několika posledních ročníků Zpravodaje Jakub Vémola.

Jednotlivá čísla v sedmdesátých letech vždy začínala krátkou básní nebo v té době aktuálním budovatelským odstavečkem, který snad měl v účastnících festivalu vzbudit hrdost a národní uvědomění. Například první

číslo festivalového Zpravodaje z roku 1977 otvírala báseň Konstantina Biebla Lenin:

*Revolucionář na všecko připraven
Zná všechno
Rád si zahraje v šachy
Jako to dělávají generálové
Mezi dvěma bitvami
Když stará končí a nová již začíná*

bohatství společnosti. Zájmová umělecká činnost je nedílnou součástí socialistického způsobu života a významným prostředkem rozvíjení tvořivých schopností lidí.

Všichni účastníci festivalu povinně táhli do soutěže s verši ruských a sovětských autorů, aby tak demonstrovali, jak blízké si tenkrát bylo naše a sovětské umění. Neboť jeho tvůrce zřejmě spojovala společná myšlenka na konečné vítězství pracujícího lidu. Básníci usilovně hledali nejvhodnější formu pro vyjádření své touhy po štěstí a snažili se naplnit myšlenku veršů třeba už citovaného Konstantina Biebla:

*Uprostřed všech možných –ismů
bez jakékoliv náhody
zvedl se vavřík leninismu
roste mezi národy.*

I když to byla doba v mnohém..., ne-li ve všem jiná než dnes, bylo třeba klíčkovat mezi příkazy, nástrahami, které organizátorům festivalu do cesty kladly okresní a bůhví jaké výbory, jedno se nezměnilo. Účel a samotná podstata meziříčského festivalu poezie spočívá v přátelském setkávání účastníků z Čech, Moravy a Slovenska, a poměření recitačních sil. Vždyť, co je lepšího, než potkat a poznat lidi stejných zájmů a podělit se s nimi o své zkušenosti, dovědět se něco o nich a odvézt si domů plno skvělých zážitků.

Přeji vám, milí účastníci 47. ročníku MFP šťastnou cestu do vašich domovů a na

závěr bych ještě připomenul slova letošního předsedy poroty, Marcela Šustka, z jeho příspěvku ve Zpravodaji 13. ročníku MFP z roku 1977:

„Člověk (i recitátor) se vždy rád vrací na místa, s kterými je spjatý okovami spomínek. Ak přemýšlám o Valašskom Meziříčí, padají mi ruky pod sladkou drásajúcou ťar-chou k zemi...“

Ondra Smolka – technický redaktor Zpravodaje 47. MFP

*Stratég Lenin než táhne strelcem
Vidí již mat který dá sedlákům
V bitvě třetí
Jeden ze svých mistrných tahů
Ukázal potomkům husitů v Praze*

O rok později zase potěšila oko a srdce čtenářů prvního čísla Zpravodaje slova tehdejšího presidenta Gustava Husáka z 15. Sjezdu KSČ:

Naši pracující mají nejen široký přístup ke všem hodnotám kultury a umění, ale v mnohostranné zájmové umělecké činnosti sami se podílejí na tvorbě kulturního